בס"ד. ש"פ ויק"פ, פ' החודש, מבה"ח ניסן ה' תשמ"ב.

## הנחת הת' בלתי מוגה

(1) החודש הזה לכם גו'[1], ואיתא במדרש שמו"ר במקומו[2], הדא הוא דכתיב[3] אשרי הגוי אשר הוי' אלקיו, העם בחר לנחלה לו, משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים ומשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה, שבו נגאלו אבותינו ממצרים ובו עתידין להגאל שנאמר[4] כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. והנה במדרש זה משמע שיש ד' ענינים, (1) עולמו של הקב"ה לפני הבחירה בו, (2) ואחרי שבחר בו הקב"ה[5], ועד"ז (3) ביעקב ובניו כפי שהם לפני הבחירה בהם[6] וכפי שהם אחרי הבחירה. והנה מה שהקב"ה קבע בעולמו ראשי חדשים ושנים, קאי על ראש חודש תשרי, שהוא הי' ראש השנה בבריאת העולם, וכמ"ש[7] בירח האיתנים ופרש"י דעתיקייא קורין לתשרי ירחא קדמאה. דיש ב' פירושים, פירוש אחד דקאי על עתיקייא היינו מבריאת העולם (לפני מ"ת), ופירוש ב' דקאי על האבות הקרויים איתנים, ולשני הפירושים הי' חודש תשרי ראש השנה לשנים לפני מ"ת. ומשבחר ביעקב ובניו קבע להם ראש חודש של גאולה קאי על חודש ניסן.

(2) ולהבין כ"ז, הנה[5] ידוע, דאמיתית ענין הבחירה הוא כאשר אין שום טעמים וסיבות על הבחירה. היינו, שהבוחר מושלל לגמרי מהדבר שבוחר בו, ורק שבוחר כן בבחירתו החפשית. והנה, כל המדריגות שבאלקות, גם הארות והמשכות והשפעות הכי נעלות, הרי מכיון שהם רק בבחי' הארה והמשכה והשפעה בלבד, מצויירים הם באיזה ציור, ובמילא הרי ציור זה גופא מכריח שהבחירה תהי' בענין זה ולא אחר. ואמיתית ענין הבחירה היא בעצמותו ומהותו ית'[8] (שלמעלה מהמשכות והארות והשפעות) שפשוט הוא מכל הציורים, ולא אתרמיז בשום

---

- אות -

1) בא יב, ב. 2) פט"ו, יא. הובא ברד"ה זה באוה"ת עה"פ (בא ע' רסד ואילך). סה"מ ח"ש ע' 19 ואילך. ובכ"מ. 3) תהלים לג, יב. 4) מיכה ז, טו. 5) ראה גם לקו"ש חי"ז ע' 153 ס"י ובהנסמן שם. 6) הביאור בענין זה - ראה לקו"ש שם ע' 155 הערה 56. 7) מל"א ח, ב. וראה אוה"ת וסה"מ ח"ש - הנ"ל בהע' 2. אוה"ת ראה ע' תרסג. 8) ראה בהנסמן בלקו"ש שם (ע' 153) הערה 47. לקו"ש ח"ד ע' 1309.



אות וקוץ[9], ומזה מובן, דמה שאמר משבחר הקב"ה בעולמו, (3) הכוונה בזה, שבעולם ישנה בחירת העצמות. ויש לומר הביאור בזה, ע"פ המבואר באגה"ק[10], דהוא לבדו שאינו עלול מאיזה עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו, הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין, והיינו, דהתהוות יש מאין לא רק שאינה בחיק הנבראים, אלא עוד זאת דאפילו בחיק הבורא גופא היא, לא בהבחינות דאלקות שיש להם איזה עילה וסיבה שקדמה להם, אלא דוקא במהותו ועצמותו ית' שאין לו עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו. וזהו גם הטעם למה שמצינו בכמה מפרשים[11] (ובדרושי חסידות[12]), שמקשים מדוע התחלת עשרת הדברות היא אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים[12] ולא אשר בראתי שמים וארץ, אף שיציאת מצרים הוא נס גדול ביותר, כי דוקא התהוות העולמות היא מעצמותו ית'. ומכיון שהתהוות היש הוא בכח העצמות, לכן ישנו בעולם גם בחירת העצמות.

(4) ובזה אומר משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ר"ח ושנים. והענין הוא[13], דהנה בכ"ה באלול נברא העולם[14], ובכ"ז אומרים[15] זה היום תחלת מעשיך שקאי על היום דר"ה, כי בכ"ה באלול הוא רק בחי' כה (כדמותינו) ובר"ה נפעל ענין נעלה יותר בחי' זה, זה היום תחלת מעשיך. וזהו החילוק בין העולם סתם לפני שבחר הקב"ה בעולמו, למה שבחר הקב"ה בעולמו, דהעולם מצ"ע הוא בחי' כה, וענין מה שבחר הקב"ה בעולמו הוא בחי' זה. וזהו משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ר"ח ושנים, דמשבחר הקב"ה בעולמו הוא בחי' זה כנ"ל, לכן, קבע בו ר"ח ושנים שקאי כנ"ל על ראש חודש תשרי, בחי' זה היום תחלת מעשיך.

---

- אמנם -

9) ראה לקו"ת פינחס פ, ב. 10) ס"כ (קל, סע"א ואילך). 11) אבן עזרא יתרו עה"פ. 12) אוה"ת הנ"ל ע' רסח (ועד"ז באוה"ת נ"ך ע' סא). סה"מ ת"ש הנ"ל ע' 20. סידור רפד, ב. אוה"ת יתרו ע' תתקג. תתקטו. ראה ע' תשכט ואילך. לקו"ש ח"א ע' 235. ועוד. *12) יתרו כ, ב. 13) ראה ג"כ אוה"ת וסה"מ ת"ש - הנ"ל בהע' 2. וראה גם אוה"ת שם (בא) ע' רנג ואילך. 14) ויק"ר פכ"ט, א. ובכ"מ. 15) תפילת מוסף דר"ה.

## הנחת הת' בלתי מוגה

אמנם משבחר ביעקב ובניו, קבע להם ר"ח של גאולה, הו"ע נעלה יותר, היינו שהגם שהבחירה בעולם היא ענין נעלה ביותר כנ"ל, מ"מ הרי עולם הוא לשון העלם והסתר כידוע[16], ולפיכך יש עילוי גדול יותר בבחירת יעקב ובניו ולכן קבע בו ראש חודש של גאולה. וענין חודש של גאולה יובן ע"פ המבואר במ"א[17], בהחידוש שבמעשה המצוות אחר מ"ת, אף שקיימו האבות כל התורה כולה עד שלא ניתנה[18], משום שכל המצוות שעשו לפנים האבות ריחות היו[19]. כי כל העבודה שלפני מ"ת היתה מצד שם אלקים (כמ"ש[20] בראשית ברא אלקים), בחי' ממכ"ע, ובשעת מ"ת נתחדש הגילוי דשם הוי'. וזהו מ"ש[21] בהתחלת יציאת מצרים (בפרשה שלפני פרשת בא שבה נאמר הציווי דהחודש הזה לכם) דיציאת מצרים היא התחלת הענין דמתן תורה, כמ"ש[22] בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, וארא אל אברהם גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, היינו שלא הי' גילוי בחי' הוי', ואז (בשעת יציאת מצרים) נאמר לכן אמור לבני ישראל אני הוי', שהי' הגילוי דשם הוי', בחי' סוכ"ע, ויתירה מזו, כמ"ש[12] בעשרת הדברות, בהתחלת התורה כי כל התורה כלולה בעשרת הדברות, וכידוע[23] שתרי"ג האותיות הראשונות דעשה"ד הן כנגד תרי"ג מצוות, וז' האותיות האחרונות (אשר לרעך) הן כנגד ז' מצוות דרבנן אנכי הוי' אלקיך, שהי' הגילוי דבחי' הוי' ואלקים, לפי שאז הי' הגילוי מבחי' אנכי שלמעלה משניהם, אנכי מי שאנכי דלא אתרמיז בשום אות ובשום קוץ כו'[9], ואף שגם הגילוי דשם הוי' הי' גם בעולם בעת בריאתו, כמ"ש[24] ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים, בכ"ז הי' רק בכח, ובגילוי הי' הגילוי דשם הוי' רק בתורה, אבל בעולם הי' זה בהעלם,

— ובשעת —

---

16) לקו"ת שלח לז, ד. ש"ש סד, ב. ביאוה"ז להצ"צ ע' שנה (ומציין למרז"ל). ובכ"מ. 17) ראה לעיל ד"ה וארא, ובהנסמן שם. 18) ראה קדושין פב, א. יומא כח, ב. ב"ר פצ"ה, ג. ובכ"מ. 19) שהש"ר פ"א, ג (א). וראה לקו"ש ח"ח ע' 58 ואילך, ובהנסמן שם. 20) בראשית א, א. 21) וארא ו, ג. 22) שמות ג, יב. 23) בעה"ט יתרו כ, יג. וראה רש"י משפטים כד, יב. 24) בראשית ב, ד.

הנחת הת' בלתי מוגה



ובשעת מ"ת נתגלה ענין זה גם בעולם. ועד"ז ע"י העבודה דתומ"צ מגלים זה בעולם.

וזהו משבחר ביעקב ובניו קבע להם ראש חודש של גאולה, דאף שגם לפנ"ז העולם על מילואו נברא[25], ובראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית[26], היינו שהבריאה היתה בשביל ישראל, מ"מ דוקא ביצי"מ, נפעל העילוי שבחודש ניסן, דניסן הוא חודש הגאולה, שבו נגאלו ובו עתידין להגאל[27], ועוד זאת, דניסן יש בו ב' נו"ן' ין ואיתא בגמ' (סוף ברכות[28]) דב' נו"ן' ין הם סימן לניסי ניסים, הוי' ניסי[29]. וכידוע שגם בניסים שהם למעלה ממדידה והגבלה יש סדר מסויים, והניסים דניסן הם ניסי ניסים[30]. ובעבודת האדם, דארז"ל[31] בכל דור ודור (ובכל יום ויום[32]) חייב אדם לראות א"ע כאילו הוא יצא ממצרים, הו"ע שמחה של מצוה, שעלי' נאמר[33] עבדו את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, דרוב כל הוא הגילוי דעולם הבא (כמבואר באוה"ת ד"ה החודש[34] ובהדרושים שלאח"ז) שעליו אמרו[35] יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי עולם הזה, ואעפ"כ הנה השמחה של מצוה היא למעלה מזה.

והנה סדר הענינים הוא, דתחלה בחר הקב"ה בעולמו, ואח"כ בחר ביעקב ובניו, דזהו גם מה שאמרז"ל[36] לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם כו' ואעפ"כ הרי לפועל התורה מתחילה בבראשית, כי תחלה ישנו הענין דמשבחר הקב"ה בעולמו ואח"כ משבחר ביעקב. והנה כתיב[37] גם את העולם

— נתן —

---

25) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ז, ג. 26) ראה ב"ר ר"פ בראשית. תנחומא (באבער) שם בראשית פי' ג' וה'. לק"ט שם. רש"י ורמב"ן שם. ויק"ר פל"ו, ד. 27) ר"ה יא, א. שמו"ר הנ"ל בהע' 2. 28) נז, רע"א. ופירש"י שם. 29) בשלח יז, טו. 30) ראה סה"מ ת"ש הנ"ל בהע' 2 – ע' 30. סה"מ קונטרסים ח"א רכח, א ואילך. לקו"ש הנ"ל בהע' 5 – ע' 154 ואילך. 31) פסחים קטז, ב (במשנה). 32) תניא רפמ"ז. 33) תבוא כח, מז. 34) הנ"ל בהע' 2. ושם ס"ע רעג. 35) אבות פ"ד מי"ז. 36) תנחומא (באבער) בראשית פי' יא. פירש"י ר"פ בראשית. ועוד. 37) קהלת ג, יא.

הנחת הת' בלתי מוגה

נתן בלבו (של אדם), דמזה מובן, דכמו שבעולם תחלה הוא בחר בעולמו ואח"כ בחר ביעקב ובניו, עד"ז הוא גם בעבודה. והענין הוא, דהנה בעבודת האדם ישנו הסדר דבכל לבבך ואח"כ בכל נפשך ואח"כ בכל מאדך, דהעבודה דבכל לבבך ובכל נפשך היא עבודה שמצד מציאות האדם (משבחר בעולמו) ובכל מאדך שלמעלה ממדוה"ג הו"ע חודש של גאולה.

13 והנה, ממה שנאמר בהמשך הפסוק (בנוגע לחודש ניסן) ראשון הוא לכם לחדשי השנה, מובן, שהפעולה דהבחירה דיעקב ובניו הוא גם בעולמו של הקב"ה, היינו בענין השנים ר"ה לשנים. והענין הוא, דהנה ידוע[38] די"ב חדשי השנה הם כנגד י"ב הענינים שבמרכבה, דבמרכבה יש ד' דגלים וכ"א כלול מג' וביחד הם י"ב. אלא שבזה יש ב' דרגות, דחדשי השנה סתם הם בחי' מרכבה דבריאה, והפעולה שנפעלה ע"י

14 חודש ניסן היא שיהיו מהמרכבה דאצילות. ומבואר במ"א (בשערי תשובה לאדמו"ר האמצעי) בביאור מאמרז"ל[39] שאמרו השבטים ליעקב, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, היינו, שהביטול במרכבה של השבטים (י"ב שבטים) הי' באופן כזה, כמו שהי' ביטולו של יעקב באצילות, כשם כו' כך כו', וכמ"ש[40] ששם עלו שבטים שבטי י"ה, שהשבטים עלו למעלה בבחי' י"ה ששם זה הוא באצילות. וזהו מה שנענה על זה יעקב, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דיסוד כל העבודה (דבכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך) הוא בשמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, הביטול דמס"נ, דביטול זה נמשך בברוך שם כבוד מלכותו, שהם ג' ענינים שכנגד ג' עולמות בי"ע, דגם בהם נמשך הביטול כמו שהוא באצילות.

15 וזהו החודש הזה לכם גו', שחודש ניסן הוא חודש של גאולה כו', שבו נגאלו ממצרים ובו עתידין להגאל, וזהו ג"כ מה שנאמר החודש הזה לכם, דהוא מצד עבודת האדם, כי כל הגילויים דלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו

- (בלשון -

---

38) ראה תו"א שמות מט, ד. אוה"ת בראשית יד, ב ואילך. בא ע' רנד. 39) פסחים נו, א. 40) תהלים קכב, ד. וראה גם לקו"ת פקודי ד, א ואילך.

הנחת הת' בלתי מוגה



(בלשון התניא[41]), דמעשינו הוא לשון כפי' (כמו מעשין על הצדקה[42]), אתכפיא, ועבודתינו הו"ע עבודת העבד לאדונו ששלימותה היא עבודת עבד פשוט שכל מציאותו הוא מציאת

16 האדון, שזהו האתהפכא[43], שעי"ז זוכים שיהי' בניסן עתידין להגאל, ולפנ"ז בחודש אדר שהוא חודש דבריא רתקיף מזלי'[44] ומשמר גאולה לגאולה[45] בגאולה האמיתית והשלימה, ובדרך ממילא נהי' בחודש ניסן אחר הגאולה בירושלים עה"ק, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים[46], במהרה בימינו ממש.

* 

---

41) רפל"ז. 42) ראה ב"י לטור יו"ד סרמ"ח. וראה לקו"ש חי"ב ע' 238, ובהנסמן שם. 43) ראה סה"מ תרס"ו ד"ה תקעו ואילך (ע' שמח ואילך). 44) תענית כט, ב. וגירסת הרא"ש שם. 45) מגילה ו, ב. 46) ברכת "אשר גאלנו" - פסחים קטז, ב (במשנה).

הנחת הת' בלתי מוגה